

Nr 2

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60, såvitt propositionen avser jordbruksärenden.

Utskottet får härmed avge utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts till riksdagen den 4 januari 1960 avlåtna proposition nr 2 angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60, i vad propositionen avser framställningar berörande jordbruksdepartementets verksamhetsområde.

Beträffande den närmare utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till motsvarande punkter i ett propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 4 januari 1960 (bilaga 2 s. 5—7 och 9—12 samt bilaga 5 s. 23).

Egentliga statsutgifter

Nionde huvudtiteln

F. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar

1:o) **Bidrag till vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader.** Å riksstaten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett förslagsanslag av 2 326 800 kr.

Skogs- och lantbruksakademien (skr. 26/8 1959) hemställer i egenskap av huvudman för den statsunderstödda trädgårdsskolan å Experimentalfältet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för verksamheten vid skolan å tilläggsstat för innevarande budgetår såsom tillägg till det särskilda driftkostnadsbidrag, som under läsåret 1958/59 (prop. 1959: 2, bil. 5 p. 1) utgår med 57 000 kr., för läsåret 1959/60 upptaga ett belopp å 8 000 kr.

Styrelsen för Norrlands trädgårdsskola i Söråker (skr. 17/8 1959) hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bevilja skolan ett särskilt driftkostnadsbidrag av 35 000 kr. för läsåret 1959/60. Styrelsen erinrar om att den på grund av ökade kostnader för skolans drift sett sig nödsakad att under de senaste åren begära högre anslag av allmänna medel.

Lantbruksstyrelsen har i utlåtande över framställningarna bl. a. anfört att de båda trädgårdsskolorna, i avbidan på ställningstagandet till trädgårdsskoleutredningens avgivna betänkande, såsom hittills bör få fortsätta sin

verksamhet under läsåret 1959/60. Då skolorna emellertid icke kan bedriva sin verksamhet i nuvarande omfattning utan extra driftkostnadsbidrag, förordar styrelsen, att de jämväl för nästa läsår kommer i åtnjutande av sådana bidrag. Med hänsyn till att akademien saknar möjlighet att bestrida det i staten för läsåret 1959/60 beräknade driftsunderskottet å 65 000 kr. tillstyrker styrelsen bifall till framställningen om ett extra dylikt bidrag å 65 000 kr. för sistnämnda läsår. I betraktande av vad styrelsen för Norrlands trädgårdsskola i Söråker anfört tillstyrker lantbruksstyrelsen skolstyrelsens framställning om ett extra driftkostnadsbidrag å 35 000 kr.

I detta sammanhang anför lantbruksstyrelsen vidare, att skogs- och lantbruksakademiens ekonomiska ställning i många år varit så betryckt att akademien icke förmått svara för minst en tredjedel av statsbidraget till trädgårdsskolans å Experimentalfältet driftkostnader. Detta oaktat har lantbruksstyrelsen t. o. m. läsåret 1956/57 utanordnat såväl det sedvanliga statsbidraget till skolans driftkostnader som hela det för vederbörande läsår beviljade extra driftkostnadsbidraget. Detta innebär, att lantbruksstyrelsen betraktat det extra driftkostnadsbidraget, som staten anvisat för upprätthållande av trädgårdsskolans verksamhet, som ortsbidrag. Bestämmande för lantbruksstyrelsen har härvid varit, att skolan — till skillnad från de i hög grad ortsbetonade lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolorna — har karaktären av en ren riksskola med elever från hela landet. Under åberopande av det anförda hemställer lantbruksstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte förklara, att hittills gjorda utbetalningar till trädgårdsskolan å Experimentalfältet finge bero samt att statsbidrag till driftkostnaderna vid nämnda skola finge utgå utan hinder av bestämmelserna om det s. k. ortsbidraget.

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för akademiens framställning och lantbruksstyrelsens utlåtande — anfört följande.

»Till verksamheten vid skogs- och lantbruksakademiens trädgårdsskola å Experimentalfältet samt Norrlands trädgårdsskola i Söråker har sedan ett flertal år tillbaka utgått särskilda driftkostnadsbidrag. I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag att dylika bidrag — i avbidan på ställningstagandet till trädgårdsskoleutredningens betänkande — bör utgå till nämnda skolor även för läsåret 1959/60. Någon höjning av de särskilda bidragen är jag däremot icke beredd tillstyrka. Bidragen bör sålunda för sistnämnda läsår utgå med oförändrade belopp av 57 000 respektive 30 000 kronor. Jag föreslår, att riksdagens medgivande inhämtas till att beloppen får bestridas ur det förslagsanslag, som för nu löpande budgetår anvisats till bidrag till driftkostnader för vissa lantbruksundervisningsanstalter.

Därest riksdagen icke har något att invända, synes vidare bifall böra lämnas till lantbruksstyrelsens framställning angående utlämnande av bidrag till trädgårdsskolan å Experimentalfältet utan hinder av bestämmelserna om det s. k. ortsbidraget.»

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och övriga uttalanden under punkten samt hemställer,

att riksdagen må medgiva, att av det för budgetåret 1959/60 anvisade förslagsanslaget till Bidrag till vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader må till ytterligare bidrag åt i det föregående angivna trädgårdsskolor för sagda budgetår tagas i anspråk ett belopp av sammanlagt högst 87 000 kronor.

K. Fiskeriväsendet m. m.

2:o) 16. **Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m.** Å riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 25 000 kr.

Fiskeristyrelsen (skr. 20/11 1959) hemställer om anvisande å tilläggsstat för innevarande budgetår av dels under förevarande reservationsanslag 150 000 kr., dels under statens fiskredskapslånefond 300 000 kr.

Fiskeristyrelsen anför, att styrelsen för att möjliggöra en bedömning av storleken av de medelsbehov till bidrag och låneunderstöd, vilka kunde förledas av de stormskador å framför allt ålfiskredskap, som uppkommit i slutet av oktober 1959 vid rikets södra och sydöstra kust, den 28 oktober 1959 hemställde hos länsstyrelserna i Kalmar, Karlskrona, Kristianstad och Malmö, att dessa skulle till styrelsen inkomma med preliminära utredningar om ifrågavarande skador efter samråd med hushållningssällskapens fiskerikonstuler och vederbörande fiskarorganisationer. Sedan ytterligare, vid vissa av de nyssnämnda kuststräckorna mycket omfattande stormskador uppkommit i mitten av november månad 1959, anmodade styrelsen vidare under hand samma länsstyrelser att inkomma med kompletterande utredningar rörande dessa sistnämnda skador. Det till följd härav till styrelsen inrapporterade siffermaterialet, vilket givetvis är högeligen osäkert, framgår av följande sammanställning.

Kuststräcka	Oktober- skador, kr.	November- skador, kr.	Totalt, kr.
		Ej åtskilda	46 000
Kalmar läns norra	7 000	80 000	87 000
Kalmar läns södra	84 000	300 000	384 000
Blekinge läns	197 000	705 000	902 000
Kristianstads läns	338 000	570 000	908 000
Malmöhus läns			
		Summa kr.	2 327 000

Fiskeristyrelsen anför, att sammanställningen utvisar, att medelstillskott erfordras för tillgodoseende av den bidrags- och låneunderstödsverksamhet, som blir en följd av de förtecknade förlusterna av och skadorna på fiskredskap.

Vid beräkningen av dessa medelstillskott bör enligt fiskeristyrelsen följande synpunkter beaktas.

1. Enligt tillämpade grunder fastställs bidrag och låneunderstöd efter de förlorade eller skadade redskapens värde vid förlust- eller skadetillfället och icke efter redskapens anskaffningsvärde. Då de i sammanställningen upptagna beloppen avser anskaffningsvärden, torde beloppen böra reduceras efter en genomsnittlig norm med hänsyn till förslitning och ålder å redskapen, lämpligen med 50 procent, vilket ungefärligen motsvarar den erfarenhetsmässiga värdeminskningen å fiskredskap vid förlust- och skadetillfällen. I överensstämmelse härmed bör sammanställningens summa, 2 327 000 kr., reduceras till 1 164 000 kr.

2. En grundläggande förutsättning för bidrag och låneunderstöd enligt 1935 års riktlinjer är, att den skadelidande genom förlusten eller skadan »råkat i nödställd belägenhet». Då i varje fall novemberstormens redskapskadorna inträffade i slutet av en ålfiskesäsong, som varit rikt givande, torde åtskilliga skadelidande fiskare i de berörda länen icke uppfylla nämnda krav. På grund härav och med hänsyn till erfarenheten från ersättningsverksamheten i tidigare liknande fall, exempelvis åren 1955 och 1956, synes medelsbehovsberäkningen kunna reduceras med approximativt 50 procent. Då skulle efter den i föregående punkt företagna reduktionen återstå (1 164 000 : 2 =) 582 000 kr.

3. Av redskapsförluster och -skador uppskattade efter nuvärde ersättes enligt 1935 års regler i allmänhet en tredjedel med bidrag och en tredjedel med låneunderstöd, i följd varav medelsbehovet under bidragsanslaget skulle bli (582 000 : 3 =) 194 000 kr. och samma belopp under lånefonden.

4. Praxis i förevarande stödverksamhet på senare år har gått i den riktningen, att i tveksamma fall beträffande fordran på »nödställd belägenhet» enbart låneunderstöd med två tredjedelar av den taxerade skadan eller förlusten tillerkänts den sökande. I den nu föreliggande situationen torde man få räkna med åtskilliga sådana fall, varför en viss jämkning bör ske i fråga om medelstildelningen till förmån för lånefonden och minskning för bidragsanslaget. Med beaktande av denna synpunkt bör anslaget enligt styrelsens mening tillföras 150 000 kr. och fonden 300 000 kr.

Statskontoret framhåller i remissutlåtande, att vid ingången av detta budgetår å det aktuella bidragsanslaget i runt tal 25 000 kr. stod till förfogande. 1959 års riksdag har till förstärkning av anslaget anvisat likaledes 25 000 kr. Under de senast förflutna fyra budgetåren har anslaget belastats med i runt tal resp. 45 000, 78 700, 33 000 och 9 800 kr., vilket genomsnittligt motsvarar en utgift å omkring 41 500 kr. per år. Med hänsyn till de av fiskeristyrelsen angivna siffrorna anser statskontoret, att en viss förstärkning av anslaget får anses motiverad. Osäkerheten i beräkningarna ävensom storleken av de under anslaget disponibla medlen talar för att förstärkningen begränsas till 25 000 kr.

Å fiskredskapslånefonden uppgår den odisponerade behållningen till ca 160 000 kr. För utlåning under innevarande budgetår står emellertid till förfogande jämväl de medel, som kan beräknas inflyta i form av amorteringar å tidigare utlämnade lån. Statskontoret beräknar beloppet av dessa amorteringar till i runt tal 60 000 kr. Sammanlagt skulle således innevarande budgetår kunna utlånas omkring 220 000 kr. Utlåningen under de fyra se-

naste budgetåren har utgjort i runt tal resp. 113 000, 85 000, 63 000 och 10 000 kr. Inflytande amorteringar har under dessa år uppgått till resp. 18 750, 37 000, 55 000 och 63 000 kr. Med hänsyn härtill kan statskontoret icke finna, att någon förstärkning av utlåningsfonden är erforderlig.

Departementschefen har anfört följande.

»De svåra stormarna längs landets södra och sydöstra kuster under oktober och november 1959 har såsom framgår av den lämnade redogörelsen orsakat betydande förluster för ett stort antal fiskare, bland annat genom att en avsevärd mängd fiskredskap blivit förstörda. De största förlusterna synes ha uppstått utmed Skåne-kusten, men även i Blekinge och Kalmar län är de uppkomna skadorna betydande.

Det torde vara ett allmänt intresse att i största möjliga utsträckning mildra verkningarna av de genom stormhärjningarna framkallade skadorna å och förlusterna av fiskredskap. Enligt min mening bör man därvid begagna de utvägar, som redan står till buds, för att hjälpa de fiskare, som enligt vad nyss sagts lidit ekonomisk skada. Sålunda bör i första hand komma i fråga anslaget Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m. ävensom statens fiskredskapslånefond. På grund av omfattningen av de inträffade förlusterna och skadorna torde de behållningar, som för närvarande står till buds på anslaget och fonden, inte förslå. En förstärkning av båda är därför erforderlig.

På anslaget står sammanlagt omkring 50 000 kronor till förfogande för bidragsgivning under innevarande budgetår. På fiskredskapslånefonden fanns den 1 juli 1959 en behållning av 160 000 kronor. Därjämte väntas enligt statskontorets beräkningar under innevarande budgetår i amorteringar inflyta omkring 60 000 kronor, varför totalt cirka 220 000 kronor kan utlånas från fonden under budgetåret. Med hänsyn härtill och till den normala förbrukningen för statliga bidrag och lån av ifrågavarande slag uppskattar jag det ytterligare medelsbehov, som föreligger för att bereda erforderliga bidrags- och lånemöjligheter för fiskare, vilka drabbats av ifrågavarande extraordinära skador och förluster, till 50 000 kronor för bidrag och 50 000 kronor för lån. Jag föreslår därför, att å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60 anvisas dels ett reservationsanslag av 50 000 kronor till Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m., dels ett investeringsanslag av 50 000 kronor till statens fiskredskapslånefond. Till frågan om anvisande av sistnämnda anslag återkommer jag vid anmälan av under jordbruksdepartementet hörande ärenden angående kapitalinvesteringar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60.»

Utskottet. I likhet med departementschefen anser utskottet att statsmakterna bör bidra till att minska de förluster av fiskredskap och att mildra de övriga skadeverkningar som uppkommit till följd av ifrågavarande stormhärjningar hösten 1959. Vad departementschefen föreslagit i fråga om stödformer och anslagsförstärkningar för att bistånd i erforderlig omfattning skall kunna lämnas de av skadorna drabbade fiskarena biträder utskottet likaså. Med hänsyn härtill hemställer utskottet

att riksdagen må till *Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

Kapitalinvesteringar

V. Statens utlåningsfonder

3:o) 10 a. *Statens fiskredskapslånefond.* Vid 1938 års riksdag (IX ht s. 322; JoU 65; rskr. 236) beslöts inrättandet av en statlig utlåningsfond, benämnd *statens fiskredskapslånefond.* Från fonden må lån utlämnas till fiskare vid förlust av eller skada å fiskredskap. Vid utgången av budgetåret 1958/59 förelåg å fonden ett outnyttjat belopp av 160 000 kronor.

Departementschefen har, under åberopande av vad han anfört vid tilläggsstatsäskandet under anslagsrubriken *Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap*, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens fiskredskapslånefond* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

Utskottet. Utskottet, som erinrar om vad det anfört under nästföregående punkt, biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Statens fiskredskapslånefond* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

4:o) *Uppskjuten fråga.* Utskottet kommer framdeles att avge utlåtande beträffande den i propositionen under punkt 2 upptagna frågan om bidrag till Föreningen för växtförädling av fruktträd, vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 29 januari 1960

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Nord, Jonsson, Sigfrid Larsson, Bertil Andersson, Hermansson, Johan Persson, Hedström och Ringaby;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Hægglom, Sköld, fru Lindskog, herrar Franzén, Lundmark och Hedin.